

 VESTFJENDSSKOLE	Vestfjendsskolens Handleplan for skriftsproglig udvikling Indskolingen	
Mål for indskolingen	• Målet for indskolingen er en sikker, flydende automatiseret læsning af alderssvarende tekster • Målet er elever, der oparbejder læserutiner, samt får en glæde og oplevelse ved læsningen • Målet er elever, der kan benytte læsningen til at skaffe sig viden i alderssvarende tekster • Eleverne producerer selv tekster ved hjælp af børnestavning, samt det kendskab de har til stavning • Sikkerhed i konventionel stavning overtager gradvist behovet for brug af børnestavning • Eleverne bevidstgøres gradvist om opbygning af tekster, eksempelvis handlingsforløb	
Fælles for hele indskolingen på tværs af årgangene	• Morgensamling med aktuelle emner, fokusord og sange • Emneuger og aktivitetsdage med udvalgte fokusord • Verdens bogdag (her læses på mange forskellige måder igennem forskellige aktiviteter) • Samtlige voksne i indskolingen er ansvarlige for læseundervisningen • Arbejdes med apps på I-pad (Børnehaveklasse til 2. klasse) • Arbejdes med brug og kendskab til computer i 3. klasse	
Fælles for indskolingen i de enkelte klasser	• Ugens ord • Ordkendskab i alle fag • Sprogbaseret undervisning er i fokus • Morgenbånd • Makkerlæsning på tværs af klasserne • Litteraturundervisning • Individuel læsning • Faglig læsning i alle fag	

Skriftsproglig udvikling i Børnehaveklassen	• Der arbejdes hen imod en forståelse for bogstav-lyd sammenhængen, samt en begyndende afkodning af alderssvarende tekster ved hjælp af: - Dialogisk læsning/højtlæsning - Hurtig bogstavgennemgang (navn, form og lyd) - Børnestavning - Rim - Lydrette ord - Fonologi - Lydmonstre - leg og læsning - Alkalær - Værkstedsovelser - Individuel læsning	
Skriftsproglig udvikling i 1. klasse	• Der arbejdes hen imod en sikker og hurtig afkodning af alderssvarende tekster ved hjælp af: - Højtlæsning (elever læser koralæsning, ekkolæsning, makkerlæsning) - Oplæsning (den voksne læser højt) - Lydmonstre - leg og læsning (fonologisk aktivitet) - ”Rulle-Marie” (fonologisk aktivitet) - Fælles eller individuel læsebog - Gentagelseslæsning i en periode i løbet af skoleåret for alle (individuel læsning på eget niveau) - Der gives jævnligt tid til læsning på skolen • Der arbejdes på at fremme læseforståelsen ved hjælp af: - Fælles læste tekster - ”Tid til minilæseforståelse 1” (Alinea) • Der arbejdes med de fire sproglige færdigheder (læse, tale, lytte, skrive). Disse fire literacy-færdigheder er i spil så ofte som muligt i alle fag • Der arbejdes stilladseret med produktion af egne tekster og stavetræning ved hjælp af: - Børnestavning, samt det kendskab de har til stavning - ”Tid til at læse og skrive” (Alinea) - ”Stavevejen start” (Alinea) - Grammatip (stave- og grammatisk træning) (digitalt)	

	• Der arbejdes med kendskab til faglig læsning og faglige genrer • Desuden benyttes Gyldendals fagportal i alle ovenstående punkter (digitalt)	
Skriftsproglig udvikling i 2. klasse	• Der arbejdes imod, at elevernes læsesikkerhed og læsehastighed øges ved hjælp af: - Gentagelseslæsning i en periode i løbet af skoleåret for alle (individuel læsning på eget niveau) - Fælles eller individuel læsebog - Højt-læsning (elever læser korlæsning, ekkolæsning, makkerlæsning) - Oplæsning (den voksne læser højt) - Der gives jævnlige tid til læsning på skolen Der arbejdes på at fremme læseforståelsen ved hjælp af: • Fælles læste tekster • ”Tid til minilæseforståelse 1 og 2” (Alinea) • Der arbejdes med de fire sproglige færdigheder (læse, tale, lytte, skrive). Disse fire literacy-færdigheder er i spil så ofte som muligt i alle fag • Der arbejdes stilladseret med produktion af egne tekster og stavetræning ved hjælp af: - Børnestavning, samt det kendskab de har til stavning. Sikkerhed i konventionel stavning overtager gradvist - ”Tid til at læse og skrive” (Alinea) - ”Stavevejen start” (Alinea) - Grammatip (stave- og grammatisk træning) (digitalt) • Der arbejdes med kendskab til faglig læsning og faglige genrer ved hjælp af: - ”Thomas Tukan” (Dansklærerforeningen) • Desuden benyttes Gyldendals fagportal i alle ovenstående punkter (digitalt)	

Skriftsprog udvikling i 3. klasse	• Der arbejdes imod, at elevernes læsesikkerhed og læsehastighed øges ved hjælp af: - Læsehastighedstræning - Fælles eller individuel læsebog - Højtlesning (elever læser korelæsning, ekkolæsning, makkerlæsning) - Oplæsning (den voksne læser højt) - Gentagelseslæsning for udvalgte elever (individuel læsning på eget niveau) - Der gives dagligt tid til læsning på skolen (blandt andet på Bookbites) • Der arbejdes på at fremme læseforståelsen ved hjælp af: - Fælles læste tekster - ”Tid til minilæseforståelse 2” (Alinea) • Der arbejdes med de fire sproglige færdigheder (læse, tale, lytte, skrive). Disse fire literacy-færdigheder er i spil så ofte som muligt i alle fag • Der arbejdes stilladseret med produktion af egne tekster og stavetræning ved hjælp af: - Produktion af egne tekster. Sikkerhed i konventionel stavning overtager gradvist behovet for brug af børnestavning - ”Tid til at skrive (A)” (Alinea) - ”Stavevejen” (Alinea) - Grammatip (stave- og grammatisk træning) (digitalt) • Der arbejdes med kendskab til faglig læsning og faglige genrer ved hjælp af: - ”Fang en fagtekst” (Dansklærerforeningen) • Desuden benyttes Gyldendals fagportal i alle ovenstående punkter (digitalt)	
Test og evaluering	Børnehaveklassen: • Rambølls sprog vurdering (september) • Bogstavprøve 1 og 2 (Hogrefe) (marts/april) 1.klasse: • Risikotest for ordblindhed (august) (Børne- og undervisningsministeriet) • Lix-måling (forår)	

	• Decemberevaluering fra Viborg Kommune (december) • Ordlæseprøve 1, Hogrefe (marts/april) • Stavetjek 1 fra Viborg Kommune (vinter/forår) 2. klasse: • Læsemåling (Flydende læsning i praksis) • National overgangstest i dansk/læsning (August/September uge 35-37) • DVO-nonordsdiktat (Dansk videnscenter for ordblindhed) (februar) • 1. individuelle DVO-test (Dansk videnscenter for ordblindhed) (efter nonordsdiktaten) • I 2. klasse deltager dansklæreren sammen med læsevejleder en gang årligt i en læsekonference. 3. klasse: • Læsemåling (Flydende læsning i praksis) • ST-2 staveprøve (Hogrefe) (september) • National overgangstest dansk/læsning (August/september uge 35-37) • Tekstlæseprøve (Hogrefe) (september/oktober) • Tapping-kursus for enkelte elever (Ord 2) (Alinea) • 2. individuelle DVO-test (Dansk videnscenter for ordblindhed), (denne test danner baggrund for vurdering af, hvilke elever der kan have behov for at benytte LST. Kontaktlærerne deltager sammen med vejlederne og ledelsen i en læringskonference (1½ time) en gang årligt i Børnehaveklassen, 1. og 3. klasse. I 2. klasse deltager dansklæreren sammen med læsevejleder en gang årligt i en læsekonference.	
Læseudfordrede elever	1.klasse: • Elever, der efter decemberevalueringen (kommunal test) vurderes at have et behov, tilbydes læseskub af læsevejleder (Ord 1) (Alinea) • Elever, der efter Ordlæseprøve 1 (Hogrefe) vurderes at have et behov, tilbydes læsetiltag af læsevejleder og af individuelle tiltag i klassen 2. klasse:	

	• Elever, der efter den nationale overgangstest vurderes at have et behov, tilbydes læsetiltag af læsevejleder og af individuelle tiltag i klassen • Elever, der scorer lavt i DVO-nonordstesten (Dansk videnscenter for ordblindhed), eller hvor besvarelsen giver anledning til bekymring, tilbydes 1. individuelle DVO-test (Dansk videnscenter for ordblindhed) 3. klasse: • Elever der scorer lavt i DVO-nonordstesten og den individuelle test tilbydes Tapping-kursus i starten af skoleåret. (Ord 2) (Alinea) • Ud fra resultatet i Staveprøven vurderes det, om enkelte elever skal tilbydes individuel stavetræning • Elever, der efter den nationale test vurderes at have et behov, tilbydes læsetiltag af læsevejleder og af individuelle tiltag i klassen	
Hjemmets opgave i indskolingen	• Forældrene inddrages i den daglige træning • Forældrene informeres om, hvordan de bedst støtter deres barn i forbindelse med læse- og skrivetræningen • Forældrene bevidstgøres i begrebet ”viden om verden” og inddrages i udvidelsen af elevernes ordforråd	

	Vestfjendsskolens Handleplan for skriftsproglig udvikling Mellemtrin	
Mål for mellemtrinnet	• Automatiserede læsefærdigheder - en hurtig, flydende og fejlfri læsning med prosodi • Løbende udvikling af elevernes læseforståelse • Eleven kan bruge læsning som et redskab til at skaffe sig viden i alderssvarende tekster • Eleven kan selv producere skriftsprog med stigende grammatisk og stavemæssig rigtighed samt indhold • Eleven kan selv producere skriftsprog, hvor indholdet afspejler viden om forskellige genrer og modaliteter	
Skriftsproglig udvikling	• Eleven undervises i læseteknikker, bl.a.: skimme-, søge- og nærlæsning • Eleven undervises i "De fantastiske fire" evt. via materialet "I mål med læsning" • Den enkelte elevs læseudvikling følges via læsemålinger (Gertrud Brandt: Flydende læsning i praksis og Jørgen Frost: Læsemåleren) • Diverse fælles og differentierede tiltag igangsættes for at fremme den flydende automatiserede læsning. Der benyttes bl.a. "FrontRead" og "Flydende læsning i praksis" • Eleven undervises i at "monitorere" egen læsning og søge forståelsen • Der arbejdes med læseforståelse i den daglige undervisning. Desuden gøres dette eksplicit ved at benytte materialet "Tid til læseforståelse" i mindst en periode hvert skoleår • Sprogbaseret undervisning er i fokus	

	• Staveudviklingen fortsætter fra den lydrette stavning til lydfølgereglerne samt morfematisk viden om ordenes stamme og bøjninger • Eleverne arbejder med at producere egne tekster Dette sker på baggrund af stilladseret undervisning, bl.a. brugen af LST og skriveskabeloner. Der lægges vægt på sprog, tegnsætning, indhold og opbygning • Eleverne undervises via genrepædagogikken i forskellige genrer og producerer selv tekster vha. både mikro- og makrostilladsering • Der arbejdes med de fire sproglige færdigheder: Lytte, tale, læse og skrive. Disse fire literacy-færdigheder er i spil så ofte som muligt i alle fag • Samtlige lærere på mellemtrinnet er ansvarlige for skriftsprogsudviklingen	
Individuel læsning/læsevaner	• Eleven gives jævnligt tid til læsning i skolen • Eleverne læser dagligt 20 minutter hjemme • Eleven dokumenterer sin læsning hjemme • Eleven skal have begyndende viden om egen læsning, hvorved læsningen monitoreres og tilpasses den enkelte teksts genre og sværhedsgrad og derved skaber læseforståelse	
Faglig læsning og skrivning	• Danskfaget er ansvarligt for den grundlæggende viden om og forståelse af faglitteratur • Eleverne undervises i dansk i faglig læsning og skrivning via materialet "Fang en fagtekst" og "Fagtekster fanger". Dette materiale giver et kendskab til: Instruerende, informerende, berettende og argumenterende tekster • Eleven undervises i faglitteraturens kendetegn og hvordan disse tekster læses og benyttes til at skaffe viden. • Eleverne får viden om "læsestien" i multimodale tekster • Faglærerne er ansvarlige for at benytte og videreudvikle elevernes skriftsprog. • Der er fokus på sprogbaseret undervisning i forbindelse med læsning af faglitteratur i alle fag. • Via modellering og stilladsering undervises eleverne i notatteknikker og i at producere forskellige fagtekster i det aktuelle fagsprog • Der arbejdes med fire sproglige færdigheder: Lytte, tale, læse og skrive. Disse fire literacy-færdigheder er i spil så ofte som muligt i alle fag.	

Læseudfordrede elever	• ”Gule elever”, elever testet med Den nationale ordblindetest, betegnes elever med fonologiske vanskeligheder. Disse og andre elever, der udviser en udfordret og forsinket læseudvikling følges nøje • Disse læseudfordrede elever tilbydes løbende forskellige tiltag, der skal fremme den skriftsproglige udvikling • De undervises i at benytte LST, som er til rådighed for alle, både ordblinde og ikke-ordblinde elever	
Test og evaluering	4.klasse: • Staveprøven ST-3 inden efterårsferien. • Nationale overgangstest i dansk læsning (august/september uge 35-37) • Hogrefes Tekstlæseprøve inden efterårsferien. • Læsemåling (Flydende læsning i praksis) august/september og april/maj. • Enten deltager kontaktlærerne i en læringskonference (1½time), hvor klassens lærere, vejlederne og ledelsen deltager, eller mødes dansklæreren med læse- og ordblindevejlederen (1 time) og gennemgår ovennævnte testresultater 5. klasse: • Staveprøven ST-4 inden efterårsferien • Hogrefes Tekstlæseprøve inden efterårsferien • Læsemåling (Flydende læsning i praksis) august/september og april/maj • Enten deltager kontaktlærerne i en læringskonference (1½time), hvor klassens lærere, vejlederne og ledelsen deltager, eller mødes dansklæreren med læse- og ordblindevejlederen (1 time) og gennemgår ovennævnte testresultater 6. klasse: • Staveprøven ST-5 inden efterårsferien • Nationale overgangstest i dansk/læsning (august/september uge 35-37) • Hogrefes Tekstlæseprøve inden efterårsferien • Læsemåling (Flydende læsning i praksis) august/september og april/maj	

	• Enten deltager kontaktlærerne i en læringskonference (1½time), hvor klassens lærere, vejlederne og ledelsen deltager, eller mødes dansklæreren med læse- og ordblindevejlederen (1 time) og gennemgår ovennævnte testresultater	
	Vestfjendsskolens Handleplan for skriftsproglig udvikling Udskoling	
Mål for udskoling	• At den enkelte elev har en funktionel læsekompetence - at den enkelte elev via en sikker, hurtig og flydende læsning formår at uddrage viden og skabe mening ved at interagere med teksten • Løbende udvikling af elevernes læseforståelse • Eleven kan selv producere skriftsprog med stigende grammatisk og stavemæssig rigtighed samt indhold • Eleven kan selv producere skriftsprog, hvor indholdet afspejler viden om og kendskab til forskellige genrer og modaliteter (Fremstillingsformer, Skriveklar 7, 8, 9 og Fat om fremstillingsformerne. Charlotte Rytter) • Eleven kan forholde sig til og tage aktivt del i et demokratisk samfund ved at benytte sit udviklede skriftsprog	
Skriftsproglig udvikling	• Diverse fælles og differentierede tiltag igangsættes for at fremme den flydende automatiserede læsning. Der benyttes bl.a. • Eleven undervises fortsat i at "overvåge" egen læsning og søge forståelsen • Der arbejdes med læseforståelsens delelementer i den daglige undervisning • "De fantastiske fire" er én af måderne eleverne tilgår diverse tekster for at fremme læseforståelsen • Der undervises eksplicit i læseforståelse bl.a. ved at benytte materialet "Tid til læseforståelse" i 6. og 7. klasse i mindst en periode hvert skoleår.	

	• Sprogbasert undervisning er i fokus • Eleven undervises fortsat i læseteknikker, bl.a.: skimme-, søge- og nærlæsning • Der arbejdes via læserutiner med at fremme elevernes læselyst, læsevaner samt viden om egen læsning • Eleverne arbejder med at producere egne tekster • Dette sker på baggrund af stilladseret undervisning, bl.a. brugen af LST og skriveskabeloner. Der lægges vægt på sprog, tegnsætning, indhold og opbygning • Eleverne undervises i forskellige genrer og producerer selv tekster vha. både mikro- og makrostilladsering. (Fremstillingsformer) • Staveudviklingen fortsætter fra lydfølgereglerne samt morfematisk viden om ordenes stamme og bøjninger til viden om låneordene • Der arbejdes med fire sproglige færdigheder: Lytte, tale, læse og skrive. Disse fire literacy-færdigheder er i spil så ofte som muligt • Samtlige lærere i udskolingen er ansvarlige for skriftsprogsudviklingen	
Individuel læsning/læsevaner	• Eleven gives jævnligt tid til læsning i skolen. • Eleverne læser dagligt 20 minutter hjemme. • Eleven dokumenterer sin læsning i skolen og hjemme. Dette kan evt. ske ved forældreunderskrift. • Eleven skal videreudvikle en sikker, hurtig og flydende læsning. • Eleven skal have viden om egen læsning, hvorved læsningen monitoreres og tilpasses den enkelte teksts genre og sværhedsgrad og derved skaber læseforståelse. • Elevernes individuelle læseudvikling evalueres løbende via brugen af Gyldendals web-læseprøver.	
Faglig læsning og skrivning	• Danskfaget er ansvarligt for den grundlæggende forståelse af faglitteratur/fagbogen. • Eleverne undervises i dansk i faglig læsning og skrivning. • Eleverne undervises i at producere fagtekster: Instruerende, informerende, berettende og argumenterende tekster	

	• Eleven undervises i faglitteraturens kendetegn og hvordan disse tekster læses og benyttes til at skaffe viden • Faglærerne er ansvarlige for at benytte og videreudvikle elevernes skriftsprog • Via modellering og stilladsering undervises eleverne i notatteknikker og i at producere forskellige fagtekster i alle fag • Der er fokus på sprogbaseret undervisning i forbindelse med læsning af faglitteratur i alle fag • Der arbejdes med fire sproglige færdigheder: Lytte, tale, læse og skrive. Disse fire literacy-færdigheder er i spil så ofte som muligt i alle fag	
Læseudfordrede elever	• ”Gule elever”, elever testet med Den nationale ordblindetest, betegnes elever med fonologiske vanskeligheder. Disse og andre elever, der udviser en udfordret og forsinket læseudvikling følges nøje i deres læseudvikling • Ikke-funktionelle læsere. Elever med langsom eller hurtig afkodning, men uden forståelse for den læste tekst betegnes ikke-funktionelle læsere. Disse elever skal vi være opmærksomme på i den daglige undervisning og yde støtte og guidning, desuden skal disse elever tilbydes læseforståelsesundervisning • Læseudfordrede elever tilbydes løbende forskellige tiltag, der skal fremme den skriftsproglige udvikling • De undervises desuden i at benytte LST, som er til rådighed for alle, både ordblinde og ikke-ordblinde elever	
Test og evaluering	7.klasse; • Staveprøven ST-6 inden efterårsferien • Nonordsdiktaten fra ST5 inden efterårsferien • Læsemåling (Flydende læsning i praksis) august/september og april/maj • Løbende evaluering med Gyldendals weblæse- og staveprøver • Enten deltager kontaktlærerne i en læringskonference (1½time), hvor klassens lærere, vejledere og ledelsen deltager, eller mødes dansklæreren med læse- og ordblindevejlederen (1 time) og gennemgår ovennævnte testresultater 8. klasse:	

	• Løbende evaluering med Gyldendals weblæse- og staveprøver • Nonordsdiktaten fra ST5 inden efterårsferien • Nationale overgangstest i dansk/læsning (august/september uge 35-37) • Læsemåling af læseudfordrede elever (Flydende læsning i praksis) august/september og april/maj • Enten deltager kontaktlærerne i en læringskonference (1½time), hvor klassens lærere, vejlederne og ledelsen deltager, eller mødes dansklæreren med læse- og ordblindevejlederen (1 time) og gennemgår ovennævnte testresultater 9.klasse: • Løbende evaluering med Gyldendals weblæse- og staveprøver • Nonordsdiktaten fra ST5 inden efterårsferien • Læsemåling af læseudfordrede elever (Flydende læsning i praksis) august/september • Kontaktlærerne deltager i en læringskonference (1½time) sammen med vejlederne og ledelsen	

	Vestfjendsskolens Handleplan for læsning Ordblinde elever	
Ordblinde elever	• Læsevejlederens opgave fra børnehaveklasse til og med 4. klasse er at opspore, forebygge og reducere afkodningsvanskeligheder. Desuden tester læsevejlederen de elever, der indstilles til Den Nationale Ordblindetest i 4. klasse eller senere. I særtilfælde testes eleven i 3. klasse • Børnehaveklasse: Ordblindevejleder deltager i forældremødet i børnehaveklassen, for at indhente oplysninger om i hvilke hjem, der er ordblindhed i familien • 1. klasse: Elever, hvor der er mistanke om læsevanskeligheder (fonologisk udfordrede), eller hvor der er læsevanskeligheder i hjemmet, testes i starten af 1. klasse med Risikotest for ordblindhed • 2. klasse: Klassescreening med DVO - nonordsdiktat. Resultatet fra denne skaber baggrund for et tiltag af læseudfordrede elever (Kursus i tapping ved brug af materialet Ord 2) • 3. klasse: Fonologisk udfordrede elever støttes fortløbende i deres skriftsproglige udvikling med bl.a. gentaget læsning og undervisning på delhold • 4. klasse: Fonologisk udfordrede elever støttes fortløbende i deres skriftsproglige udvikling med bl.a. gentaget læsning og undervisning på delhold • 4. klasse: På baggrund af diverse testresultater (Testbatteriet, Elbros lister, DVO - alle fire deltest), der indikerer ordblindhed, indstilles eleven til Den Nationale Ordblindetest • Efter forældrenes samtykke testes eleven med Den Nationale Ordblindetest. Denne test kan tilgås fra marts til juli og gennemføres af en læsevejleder • Ved et resultat i det røde felt i Den Nationale Ordblindetest betegnes eleven som ordblind. Ved et resultat i det gule felt - se under læseudfordrede elever • Den ordblinde elev tilmeldes Nota • Der tilbydes små kurser i brug af Intowords og Nota	

	• Der arbejdes vedvarende med at støtte elevens egne skriftsproglige udvikling samt mestring af LST • 5. - 9. klasse: I november og december gennemgår kontaktlærerne status- og handleplanen med de ordblinde elever og sender resultatet til ordblindevejlederen • 5. - 9. klasse: I januar afholdes det årlige skole-hjem samtaler for ordblinde elever. Forældrene, eleven, kontaktlærerne og ordblindevejlederen deltager • Ordblindevejlederen afholder ordblindeklubber (Team 1 og 2) en eller to gange om året • Der afholdes årligt et forældremøde for ordblinde elevers forældre med info om ordblindhed og LST • Skolen er opmærksom på, at der tilbydes særlige vilkår i forbindelse med Folkeskolens afgangsprøve • Klassens lærere er opdaterede på LST • Klassens lærere praktiserer ordblindevenlig undervisning i alle fag • Gennem samarbejde med UU-vejlederen sikres en succesfuld overgang fra folkeskolen til ungdomsuddannelsen	
LST Læse- og skriveteknologi	• Alle elever præsenteres for og arbejder med LST på alle tre trin. • IntoWords præsenteres og benyttes og elevernes viden om dette udvikles løbende. • Ordblinde elever benytter Nota	
Ord- og forkortelses- forklaring	• Literacy - kommunikation med skriftsprog og talesprog, situationsbestemt og multimodalt • Fonologi: læren om bogstavernes lyde og regler for deres udtale • DVO: Dansk Videnscenter for Ordblindhed • Nonordsdiktat: Diktat med vrøvleord • ST-prøver: Staveprøver • UU-vejleder: Ungdoms Uddannelsesvejleder • LST: læse- og skriveteknologi • Nota: Nationalbibliotek for mennesker med læsevanskeligheder	

